

Asia: VN/7823/2019

Lausuntopyyntö merenkulun ympäristönsuojelulain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Yleiset huomiot alusjätedirektiivin täytäntöönpanoon liittyvistä ehdotuksista

Tähän voitte kirjoittaa yleiset huomionne alusjätedirektiivin täytäntöönpanoon liittyvistä ehdotuksista

Suomen Satamaliitto ry jäsensatamineen on osallistunut alusjätedirektiivin valmistelusta käytyyn keskusteluun ja tehnyt yhteistyötä liikenne- ja ympäristöhallinnon kanssa kansallisen lainsäädännön valmistelussa. Alusjätedirektiivin toimeenpanevaa lakiesitystä on valmisteltu huolella ja sitä on yhtenäistetty tarpeellisella tavalla monien osamuutosten jäljiltä.

Direktiivissä onnistuttiin etenemään sen tarkentamisessa tavalla, jonka voidaan ennakoida yhdenmukaistavan sen toimeenpanossa eri jäsenmaissa. Yksi keskeinen uudistamisen tavoite ei kuitenkaan edennyt: hallinnollista taakkaa ei onnistuttu vähentämään vaan se kasvoi (tasapuolisesti?) kaikille osapuolille: aluksille, satamille, hallinnolle.

Suomen Satamaliiton jäseninä on 28 meri- ja sisävesisatamaa, jotka kehittävät satamainfrastruktuuriaan ja tarjoavat satamapalveluita. Jäsenkunnassa on sekä yleisiä että teollisuussatamia.

Määritelmät ja soveltamisala (MYSL 1 luvun 2 ja 3 §)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne merenkulun ympäristönsuojelulain 1 luvun 2 ja 3 §:iin ehdotetuista muutoksista

Lakiin esitetään uutta sataman määritelmää, joka rajaisi velvoitteita toimeenpanon kannalta tarkoituksenmukaisemmalla tavalla mm. jättämällä luonnonsatamat soveltamisalan ulkopuolelle, mutta tuomalla aiempaa pienemmät satamaksi luonnehdittavaksi paikat siihen mukaan.

Sataman määritelmä riippuu yleisesti paljon siitä yhteydestä missä sitä käytetään ja yleispätevän määritelmän löytäminen on siksi ollut aina vaikeaa. Sataman koko ja sitä kautta sen fyysiset rakenteet sekä palvelut kertovat kuitenkin usein sääntelyn kannalta olennaisia asioita siellä tapahtuvasta toiminnasta ja sen organisoitumisesta. Kauppamerenkulun termein pystytään eroa tekemään esim. määriteparilla satama – satamarakenne, joka osoittaa selkeästi niiden hierarkian ja vastuut.

Satamien tyypittelylle ja piirteiden täsmentämiselle olisi kuitenkin käyttöä laajemminkin, sillä käsite vaikuttaa laajalti hyvin erilaisiin aiheisiin, kuten karttatuotantoon, tilastointiin, standardeihin, investointimahdollisuuksiin, palveluvelvoitteisiin ja vastuihin.

Jätteiden vastaanottojärjestelyt satamissa (MYSL 9 luvun 1-4 §)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätteiden vastaanottojärjestelyitä koskevista ehdotuksista

1 § Satamassa olevat vastaanottolaitteet

Pykälän 2 mom. määrää sataman pitäjän huolehdittavaksi sen, että satamassa on erilliset vastaanottolaitteet vähintään seuraaville jätteille:

- 1) öljypitoiset jätteet
- 2) haitallisia nestemäisiä aineita sisältävät jätteet
- 3) käymäläjätevedet;
- 4) kiinteät jätteet; ja
- 5) pakokaasujen puhdistusjätteet

Satamaliitto esittää, että pykälään tehdään lisäys joka kertoo, että tavanomaisesti satamaa käyttävien alusten tarpeet ja sataman tarjoamat jätehuollon palvelut sovitetaan yhteen pykälän 5 mukaisessa sataman jätehuoltosuunnitelmassa.

Tämä voisi pitää paremmin esillä sitä tosiasiaa, että alusten ja satamien jätehuoltoa tehdään eri sääntöviitekehyksistä ja toimintaympäristöstä lähtien, ja että jätehuoltosuunnitelma (ja sen päivittäminen) on se väline jolla etsitään parhaita ratkaisuja kummankin velvoitteiden ja mahdollisuuksien puitteissa.

Satamien jätehuoltosuunnitelmat, niiden hyväksyminen ja niistä kuuleminen (9 luvun 5-7 §)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne satamien jätehuoltosuunnitelmia koskevista ehdotuksista

5 § Sataman jätehuoltosuunnitelma ja 6 § Sataman jätehuoltosuunnitelman hyväksyminen

5 § 2 momentissa: Jätehuoltosuunnitelmassa on kuvattava aluksesta peräisin olevien jätteiden jätehuolto, kuten jätteiden vastaanotto, keräys, VARASTOINTI, KÄSITTELY JA HYÖDYNTÄMINEN.

Terminologia ovat voimassa olevan lain tekstiä, mutta liitto kiinnittää huomion siihen, että se ei huomioi oikealla tavalla satamien roolia alusjätehuollossa, vaan se viittaa enemmän jätteenkäsittelylaitoksen toimintaan. Satama on jätteiden läpivirtauspaikka, jota voisi verrata taloyhtiöön: jätteitä säilytetään tilapäisesti niille varatuissa keräilyastioissa odottamassa niiden tyhjentämistä ja toimittamista niiden jatkokäsittely- tai loppusijoituspaikkaan. Alusjätteitä ei niinkään käsitellä tai hyödynnetä satamassa – esim. polteta, kompostoida, muuten prosessoida tai jatkokäytetä.

Satamaliitto esittää, että 2 momentin muotoilu muutetaan ja esim. muotoon: ... vastaanotto, keräys JA KULJETUS SATAMASTA JATKOKÄSITTELYYN. Kerääminen käsittää tilapäisen säilyttämisen menettelyt. Kuljetus ja jatkokäsittely sisältää puolestaan tiedot jätelain jätehuoltorekisteriin kuuluvista jätteenkuljetusyrityksistä ja ympäristönsuojelulain ympäristölupavelvollisista toiminnanharjoittajista, jotka vastaavat jätteen jatko- tai loppukäsittelystä.

5 § 2 momentin mukaan jätehuoltosuunnitelmassa on myös kuvattava aluksilta perittävien maksujen suuruus ja laskentaperusteet. 6 § 2 momentissa Jätehuoltosuunnitelma esitetään uudistettavaksi vähintään 5 v välein, mitä pidämme hyvänä muutoksena. Jättemaksujen laskentaperusteet muuttuvat harvoin, kun taas maksujen suuruutta on tarpeen tarkastella vuosittain jätehuollon kustannusten ja jättemaksujen tuoton yhteensovittamiseksi. Liitto katsoo, ettei maksujen suuruuden muuttamisen kuitenkaan pidä johtaa jätehuoltosuunnitelman uusimiseen.

7 § Sataman jätehuoltosuunnitelmasta kuuleminen ja tiedottaminen

7 § 2 momentissa luetellaan jätehuoltosuunnitelmasta alukselle eroteltavat oleelliset tiedot, jotka esim. aluksen edustaja voi toimittaa sille ennakolta. Niiden kokoaminen erilliseksi käytännön ohjeeksi on hyvä lakiesitykseen sisältyvä uusi käytäntö. Sen uusiminen on helppoa esim. maksujen suuruuden tai muiden operatiivisten järjestelyjen muuttuessa.

7 § 2 momentin listaan ”jäteohjeen” aiheista sisältyy ”luettelo aluksilta peräisin olevasta jätteestä, jonka jätehuollosta satama yleensä vastaa”.

Satamaliitto pitää tärkeänä että lainsäädännön toimeenpanovaiheessa luetteloinnin tarkkuusastetta täsmennetään, koska jätteiden luokittelun tapa ja tarkkuusaste ovat hyvin erilaiset IMO:n MARPOL-yleissopimuksen ja Unionin jätelainsäädännössä, ja koska ohjeen on tarkoitus antaa riittävästi ennakkotietoa satamassa vieraileville aluksille. Käytännön tasolla on ollut riittävä, että tarjolla olevia vastaanottolaitteita on luonnehdittu yleistävällä jaottelulla, esim. metalli, SER-jäte, paperi, pahvi, akut ja paristot jne.

Em. 2 momentin ”jäteohjeen” tiedot on ilmoitettava myös merenkulun tiedonhallintajärjestelmässä (7 § 3 mom). 10 § (Tarkemmat säännökset) määrittelee valtuutukset tarkempien säädösten antamiseen. Satamaliitto katsoo, että 10 § 1 momentin kohta 6 mukainen Valtioneuvoston asetus (7 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tietojen tiedottaminen ja niiden mainitun pykälän 3 momentissa tarkoitettu ilmoittaminen), olisi paikallaan sillä merenkulun tietojärjestelmään ilmoitettavien tietojen on oltava riittävän tasoiset ja havainnolliset jotta niistä olisi hyötyä aluksille. IMO:n GISIS-järjestelmään on vastaavaa tarkoitusta varten varattu paikka satamien jätehuoltotietojen ilmoittamiselle, mutta se on havainnollinen ja valitettava esimerkki hyvän tarkoituksen ja huonon toteutuksen yhdistelmästä, jota ei pidä toistaa EU:n jäsenmaiden tasolla SafeSeaNet -järjestelmässä.

Jättöpakko, jätteiden ennakkoilmoitukset ja maksut sekä niitä koskevat vapautukset (10 luvun 1, 2, 4 ja 5 §)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jättöpakkoa, jätteiden ennakkoilmoituksia ja maksuja sekä niitä koskevia vapautuksia koskevista ehdotuksista

4 § Alukselta peräisin olevista jätteistä perittävät maksut

Itämeren suurin ympäristöongelma on rehevöityminen. Alusliikenteessä sitä vähennetään mm. käymäläjätevesien vastaanotolla, jota varten Suomessa matkustaja-autolauttaliikenteeseen ja kansainväliselle risteilyliikenteelle on rakennettu liitännät viemäriverkostoon. Ne on toteutettu satamayhtiöiden omina infrastruktuuri-investointeina, joiden poistoajat lasketaan vuosikymmenissä.

Jätehuollon operatiiviset kustannukset katetaan aluksilta perittävällä, määrätyt alusjätetyypit kattavalla jätemaksu (ei erityismaksua -järjestelmä). Se veloitetaan satamakäynnin yhteydessä niiltä aluksilta, jotka eivät ole vapautettuja käyttämästä sataman jätehuoltopalveluita. Suomessa 1000 %:n ei-erityismaksua -järjestelmä on ollut käytössä jo 20 vuotta. Direktiivin uudistamisessa tämä jätteiden jättämiseen joka satamakäynnillä kannustava maksu laajeni Itämeren alueelta koko Eurooppaan.

Satamaliitto pitää hyvänä, että jätemaksujen uusien pakollisten alennusten periaatteet (lähimerenkulun alukset ja ympäristöystävällisiksi määritellyt alukset) määritellään jäsenvaltioiden ja toimialaedustajien yhteistyönä eurooppalaisella tasolla, jotta niiden perusteet ovat samat kaikissa jäsenmaissa.

Muut MYSL 9 ja 10 lukuihin sekä 12 lukuun ehdotetut muutokset

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne muista merenkulun ympäristönsuojelulain 9 ja 10 lukuihin sekä 12 lukuun tehdyistä ehdotuksista

3 § Jätteen toimittamista koskeva tosite

Jätetositteen muodostamisen menettely, ja sen kirjaaminen merenkulun tietojärjestelmään on tarpeen käydä läpi huolellisesti, jottei siitä muodostu sitä ylimääräistä ja kohtuutonta hallinnollista taakkaa.

Vaatimuksen käytännön toteutusta suunnitellessa on syytä huomioida, että satamakäynnillä aluksen jätteitä ottaa vastaan useampi kuin yksi yritys, eikä ilmoituslomaketta vastaavaa yhtä dokumenttia ole siten kerralla muodostettavissa. Siksi on tärkeää löytää mahdollisimman yksinkertainen malli tositteelle, jolla voidaan turvata tositteen ydintarkoitus: todiste siitä, että alus on jättänyt ilmoittamiaan jätteitä satamakäynnillä.

Öljyn päästökielto ja öljypäästömaksu

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne öljyn päästökiellosta ja öljypäästömaksusta.

-

Rikkipäästömaksu (7 b luku)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne rikkipäästömaksusta.

-

Meriliikenteessä käytettävien polttoaineiden rikkipitoisuutta koskeva sääntely

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne meriliikenteessä käytettävien polttoaineiden rikkipitoisuutta koskevasta sääntelystä.

-

Alusten välisten haitallisten ja vaarallisten lastien ja jätteiden siirtojen ja polttoaineen toimitusten sääntely

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne alusten välisten haitallisten ja vaarallisten lastien ja jätteiden siirtojen ja polttoaineen toimitusten sääntelystä.

-

Painolastivesisääntelyn soveltuminen jäänmurtajiin

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne painolastivesisääntelyn soveltumisesta jäänmurtajiin.

-

Alusturvallisuuslakiin ehdotettavat muutokset

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne alusturvallisuuslakiin ehdotetuista muutoksista.

-

Alusrekisterilakiin ehdotettavat muutokset

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne alusrekisterilakiin ehdotetuista muutoksista.

-

Turvatoimilakiin ehdotettavat muutokset

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne turvatoimilakiin ehdotetuista muutoksista.

-

Laivavarustelakiin ehdotettavat muutokset

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne laivavarustelakiin ehdotetuista muutoksista.

-

Tarnanen-Sariola Kirsti
Suomen Satamaliitto ry